

## الگوی علی توسعه‌ی پایدار شهری بر اساس مسئولیت اجتماعی و بهره‌وری سبز

سامان زاهدی درشوری<sup>۱</sup> و عباس ثابت<sup>۲\*</sup>

۱. کارشناسی‌ارشد مهندسی عمران، مدیریت ساخت، موسسه‌ی آموزش عالی آپادانا، شیراز، ایران.

۲. استادیار گروه مدیریت، موسسه‌ی آموزش عالی آپادانا، شیراز، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۱۳

### چکیده

### اطلاعات مقاله

هدف از توسعه پایدار شهری که یکی از زیر مجموعه‌های توسعه پایدار می‌باشد دستیابی به توسعه‌ی متوازن و حفظ پایداری اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی است. توسعه‌ی شهری یک پدیده‌ی جهانی است بیش‌ترین رشد و توسعه‌ی شهری در کشورهای در حال توسعه می‌باشد. در اغلب این کشورها تعداد شهرها در رشد بسیار زیاد بوده و جمعیت شهری نسبت به جمعیت روستایی روبه افزایش است. لذا با توجه به این‌که هدف غایی تمامی سازمان‌ها، افزایش توسعه‌ی پایدار می‌باشد و نیز با عنایت بر این‌که در جامعه‌ی کنونی، افزایش بهره‌وری و سودآوری معلول استقرار سیستم‌های مسئولیت اجتماعی است بنابراین انگیزه‌ای قوی برای انجام تحقیق حاضر شکل گرفته است. بنابراین پژوهش حاضر با هدف الگوی علی توسعه‌ی پایدار شهری بر اساس مسئولیت اجتماعی و بهره‌وری سبز انجام گردید. تحقیق حاضر از منظر هدف کاربردی و از منظر شیوه‌ی گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر کارشناسان معاونت‌های فنی و عمرانی شهرداری‌های استان اصفهان به تعداد ۱۱۴ نفر در نظر گرفته شد، شیوه نمونه‌گیری به صورت گروهی (طبقه‌ای تصادفی) و حجم نمونه از طریق فرمول کوکران به تعداد ۸۸ مشخص گردید. به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نظر و سنجش متغیرهای تحقیق، از پرسش‌نامه استاندارد استفاده شد. روایی ابزار اندازه‌گیری از طریق محتوایی و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ مورد تایید قرار گرفته است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار (Lisrel, 8.8) و (Spss, 24) استفاده شد. نتایج تحلیل مسیر نشان داد ابعاد مسئولیت اجتماعی تاثیر معناداری بر توسعه‌ی پایدار شهری و بهره‌وری سبز دارد و بهره‌وری سبز تاثیر معناداری بر توسعه‌ی پایدار شهری دارد.

دوره ۲، شماره ۴، تابستان ۱۴۰۰

صص ۳۸-۵۰

کلیدواژه‌ها: مسئولیت اجتماعی، بهره‌وری سبز، توسعه‌ی پایدار شهری

## مقدمه

مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها<sup>۱</sup> به‌عنوان مسئولیت‌پذیری و ایفای تعهد شرکت‌ها در قبال گروه‌های مختلف ذی‌نفع و جامعه‌ای که در آن فعالیت می‌کنند تعریف می‌شود (Turker, 2009:28). انجام مسئولیت‌های اجتماعی یک سازمان، مزایای دو جانبه‌ای برای آن خواهد داشت؛ به این معنی که سازمان‌ها از رویکرد اخلاقی و مسئولیت خود نفع می‌برد و جامعه و طرف‌های ذی‌نفع نیز نظر و برداشت بهتری از عملکرد و نقاط قوت سازمان خواهند داشت. این امر فضا را برای رشد و توسعه‌ی سازمان فراهم می‌کند. رفتار وفاداری یکی از راه‌هایی است که از طریق آن، مشتریان، رضایتشان را در مورد عملکرد شرکت بیان می‌کنند و ارتباط نزدیکی با سودآوری شرکت‌ها دارد (Garcia et al, 2005:380). نتایج پژوهش انجام شده در سال ۲۰۱۲ در کشور پرتغال نشان داد تعداد سازمان‌هایی که به مسئولیت اجتماعی توجه نشان می‌دادند به طور فزاینده‌ای روبه افزایش بود و شهروندان و سرمایه‌گذاران درباره‌ی ارزش سود و مسائل اخلاقی آگاه شده بودند (Brandao et al, 2014:28). بهره‌وری سبز<sup>۲</sup> یک استراتژی برای افزایش بهره‌وری و عملکرد زیست محیطی بطور همزمان برای دستیابی به توسعه کلی اجتماعی و اقتصادی است. هدف آن توسعه‌ی اجتماعی و اقتصادی است که منجر به بهبود مستمر در کیفیت زندگی انسان می‌شود. این ابزار ترکیبی از بهره‌وری مناسب و ابزارهای مدیریت محیط زیست، تکنیک‌ها و فن‌آوری‌هایی است که تأثیرات زیست محیطی فعالیت‌ها، محصولات و خدمات سازمان را کاهش می‌دهد و باعث افزایش سودآوری و مزیت رقابتی می‌شود (Darmawan et al, 2014:209). شاخص بهره‌وری سبز برای اندازه‌گیری و پایش عملکرد اقتصادی بنگاه به همراه عملکرد زیست محیطی آن می‌باشد در حالی که بهره‌وری فقط عملکرد اقتصادی را نشان می‌دهد. بهره‌وری چارچوب بهبود مستمر را فراهم می‌آورد در حالی که حفاظت از محیط زیست زیربنای توسعه پایدار می‌باشد و بدون حفظ محیط زیستتداوم و استمرار توسعه دچار چالش می‌شود (Gandhi et al, 2006:599). توسعه‌ی شهری<sup>۳</sup> یک پدیده‌ی جهانی است بیش‌ترین رشد و توسعه‌ی شهری در کشورهای در حال توسعه می‌باشد. در اغلب این کشورها تعداد شهرها در رشد بسیار زیاد بوده و جمعیت شهری نسبت به جمعیت روستایی روبه افزایش است (Darakakis and smith, 1995:670). درسالهای اخیر متخصصان شهری به این نکته توجه نموده اندک‌پایداری به مفهوم خاص چه کاربردی در الگوهای شهری می‌تواند داشت باشد (Mohitara et al, 2018:370). در نتیجه می‌توان گفت توسعه شهری زمانی می‌تواند در جهت پایداری قرارگیرد که بتواند راهکارهایی مشخص را برای تأمین مطلوب نیازهای خدماتی ساکنان ارائه نماید، که به علت نگرش بخشی، ضعف ساختاری مدیریت شهری و فقدان مشارکت مردمی، سازمان‌های خدمات‌رسان شهری، نتوانستند به صورت کارا به توزیع فضایی عادلانه خدمات بپردازند (مرادی‌مسیحی، ۱۳۸۴: ۲۵). لذا با توجه به این‌که هدف غایی تمامی سازمان‌ها، افزایش توسعه‌ی پایدار می‌باشد، و نیز با عنایت بر این‌که در جامعه کنونی، افزایش بهره‌وری و سودآوری معلول استقرار سیستم‌های مسئولیت اجتماعی است بنابراین انگیزه‌ی قوی برای انجام تحقیق حاضر شکل گرفته است.

## مبانی نظری و پیشینه‌ی پژوهش

## مسئولیت اجتماعی

مسئولیت اجتماعی شامل بسیاری از ملاحظات از جمله احترام به کارمندان، مشتریان، تأمین کنندگان، سهام‌داران، بانک‌داران، محیط زیست، حقوق بشر و درگیر کردن جامع، در میان دیگران است. این ابعاد توسط آژانس‌های رتبه‌بندی تخمین زده می‌شوند و رتبه‌بندی‌های فرعی ایجاد می‌شوند (Gired et al, 2013). مسئولیت اجتماعی، مجموعه‌ای از فعالیت‌های مربوط به اندازه‌گیری و پردازش عملکرد سازمان‌های تجاری و نقش آن‌ها در نگهداری و محافظت از محیط

<sup>1</sup>Corporate Social Responsibility

<sup>2</sup>Green productivity

<sup>3</sup> Urban development

زیست است و ارائه‌ی خدمات متفاوت به جوامع محلی خودبه صورت مستقیم و غیرمستقیم می‌باشد و گزارش این نتایج به گونه‌ایکه جامعه قادر به ارزیابی عملکرد اجتماعی آن سازمان باشد. درواقع مهارتی است که باعث بروز رفتارهایی می‌شوند که ارزش‌گذاری می‌شوند. این مهارت‌ها می‌توانند در روابط با دیگران نتایج مثبت و موفقیت آمیزی به وجود آورند و به احساس رضایت فردی و گروهی منجر شوند و در صورت عدم رعایت آن می‌تواند اعتماد بین انسان‌ها را کم‌رنگ کند و باعث از بین رفتن روحیه‌ی همکاری و تعاون در بین افراد شود (اژدری و همکاران، ۱۳۹۴: ۳۵).

### ابعاد مسئولیت اجتماعی

پژوهش‌گران بسیاری به بررسی ابعاد مختلف مسئولیت اجتماعی پرداخته و به خصوص بعد بشر دوستانه و داوطلبانه آن را مورد نقد و بررسی قرار داده‌اند؛ از آن‌جا که سازمان‌ها براساس نیازهای اجتماعی ایجاد و به‌عنوان پدیده‌های قدرتمند، تأثیرات مثبت و منفی زیادی بر جامعه و نهادها، فعالیت‌ها و فرایندهای آن گذاشته و می‌گذارند، ضروری است که نسبت به این تصمیم‌ها و اقدام‌های اثرگذار خود بر جامعه مسئولیت‌پذیر بوده و ملاحظات اخلاقی را رعایت کنند (Kavvosi, 2011: 245).

درالگو هرمیکارول<sup>۱</sup> (۱۹۷۹) مسئولیت اجتماعی شرکت از چهار قسمت اقتصادی، قانونی، اخلاقی و بشر دوستانه تشکیل شده است که در زیر به تفصیل به آن اشاره می‌شود.

### مسئولیت اقتصادی

مسئولیت اولیه هر نگاه اقتصادی کسب سود است لذا وقتی شرکت سود لازم را به دست آورد و حیات خود را تضمین کند، می‌تواند به مسئولیت‌های دیگر بپردازد. این مسئولیت، شالوده همه ابعاد در هر مسئولیت اجتماعی سازمان است و مهم‌ترین بعد آن است زیرا هر سازمان باید به منظور بقای خود در بازار و منفعت رسانی به جامعه، سود آوری داشته باشد و شامل: تولید منافع، فراهم کردن مشاغل و تولید محصولات و خدمات بهتر به مشتریان می‌شود (حساسوبزرگر، ۱۳۹۲).

### مسئولیت قانونی

در بعد قانونی شرکت‌ها ملزم می‌شوند که در چارچوب قوانین و مقررات، فعالیت کنند. جامعه‌ای نقوانین راتعیین می‌کند و کلیه‌ی شهروندان و شرکت‌ها موظف هستند به این مقررات به‌عنوان ارزش اجتماعی، احترام بگذارند. نشان دهنده‌ی این اصل است که هر کسب و کار مستلزم پیروی از قوانین و مقررات تعیین شده برای صلاح همگان است. مسئولیت قانونی، وظایف قانونی، پیروی از قانون و بازی کردن طبق قوانین بازی را شامل می‌شود.

### مسئولیت اخلاقی

تعهدات اخلاقی بازگوکننده‌ی فعالیت‌هایی است که مانند تعهدات اقتصادی و تعهدات حقوقی، تدوین و از طرف افراد جامعه به صورت دستورالعمل ارائه نشده‌اند. در واقع وظایف اخلاقی محدودیت‌های وظایف قانونی را بر طرف می‌کند و شامل اخلاقی بودن، انجام آن‌چه که صحیح، منصفانه و عادلانه است و احترام به حقوق اخلاقی مردم و اجتناب از ضرری آسیب اجتماعی می‌باشد.

مسئولیت اخلاقی، مهم‌ترین بعدی است که کارول مطرح کرده است، این بعد به‌عنوان انتظارات جامعه از سازمان مبنی بر این‌که ارزش‌ها و هنجارهای جامعه را مدنظر داشته باشد و به آن‌ها احترام بگذارد توصیف می‌شود و فراتر از چارچوب قوانین مکتوب است و شامل: پایبندی به اصول اخلاقی، انجام کارهای درست، عدالت، انصاف و التزام به حقوق و اصول اخلاقی می‌شود (Carroll, 1979: 21).

### مسئولیت بشر دوستانه

واحدهای اقتصادی از منابع طبیعی و انسانی برای شروع و تداوم فعالیت خود استفاده می‌کنند. در نتیجه باید احساس تعهد خود را نسبت به این منابع به روشنی بیان کنند و سهمی مؤثر در زندگی اجتماعی اعضای آن داشته باشند. بدین

1 Carroll

الگوی علی توسعه‌ی پایدار شهری / زاهدی درشوری و ثابت

ترتیب شرکت‌ها برای استفاده درست از منابع و حمایت از جامعه ملزم به پاسخ‌گویی در برابر بحران‌های اجتماعی چون آلودگی محیط‌زیست، بی‌کاری و غیره هستند (رضایی و محمدپور، ۱۳۹۶: ۲۲)؛ بنابراین با توجه به اهمیت مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها و افشاگری‌های مرتبط با آن، در گزارش‌های مالی بایستی مراقبت‌های کافی به عمل آید. اعمال نظارت و مراقبت در این زمینه می‌تواند مستلزم وجود سازوکارهای حاکمیت شرکتی باشد (بهارمقدم و صادقی، ۱۳۹۲: ۹۵).

#### بهره‌وری سبز

بهره‌وری سبز نوعی استراتژی کاربرد روش‌ها، فناوری‌ها و سیستم‌های مدیریتی خاص برای تولید کالاها و خدمات سازگار با محیط‌زیست است (خان محمدی، ۱۳۹۷: ۴۷). مفهوم بهره‌وری سبز از ادغام دو مهم استراتژی توسعه یعنی بهبود بهره‌وری و حفاظت از محیط‌زیست برگرفته شده است (Marimin et al, 2018: 279). بهره‌وری سبز یک استراتژی برای افزایش بهره‌وری و عملکرد زیست محیطی برای توسعه‌ی کلی اجتماعی و اقتصادی است (قربان پور، ۱۳۹۸) و جهت استفاده از تکنیک‌های مناسب، فناوری و سیستم‌های مدیریت برای تولید کالاها و خدمات سازگار با محیط‌زیست است (Findiastuti et al, 2011:20). سازمان بهره‌وری آسیایی<sup>۱</sup> بهره‌وری سبز را یک استراتژی جامع تعریف می‌کند که به موجب آن کشور می‌تواند باهرم پویایی بهره‌وری و با عدالت اجتماعی، رفاه و رسیدن به کیفیت بهتر زندگی را برای شهروندان خود افزایش دهد (APO, 2002).

#### مؤلفه‌های بهره‌وری سبز

**طراحی سبز:** شرکت باید شرح کامل زیست محیطی، سلامت انسان و ایمنی محصول را در روند کسب مواد اولیه، تولید، توزیع در نظر بگیرد و هدف آن جلوگیری از آلودگی در منبع است.

**مواد سبز:** به موادی اشاره دارد که منابع و انرژی کم‌تر مصرف نموده و سر و صدای کم‌تری ایجاد می‌کند، غیر سمی بوده و موجب نابودی محیط‌زیست نمی‌شود. بهره‌وری سبز بزرگ‌تر از تمام بهره‌وری مدیریت است.

**تولید سبز:** تولید سبز نیز به‌عنوان تولید پاک شناخته شده است. در مراحل مختلف توسعه و یا در کشورهای مختلف، نام‌های تولید سبز متفاوت است، اما معنای اصلی آن همان است.

**بازاریابی سبز:** هدف از بازاریابی سبز ایجاد هماهنگی میان اهداف توسعه اقتصاد و توسعه محیط‌زیست و توسعه اجتماعی و ارتقای ادراک توسعه پایدار کل می‌باشد.

**مصرف سبز:** یعنی تلاش در انتخاب محصول و خدمات سازگار با محیط‌زیست برای استفاده و مقابله با محصول زائدی که ممکن است برای محیط‌زیست ضرر داشته باشد (Luthra et al, 2011:235).

#### توسعه‌ی پایدار شهری

##### مفهوم پایداری

به معنی پایداری، صفتی است که چیزی را توصیف می‌کند و باعث آرامش و تغذیه و تامین زندگی شده و در نتیجه به تداوم زندگی و طولانی کردن آن منجر می‌گردد. "Sustain" به معنی حمایت، زنده نگاه داشتن، ادامه دادن مستمر بوده، «Sustenance» معنای فرایند پایداری زندگی است (دبیری و همکاران، ۱۳۹۷). تمام مفاهیم و چارچوب پایداری باید انتقال به استراتژی برای پیاده‌سازی برای رسیدن به یک تأثیر بر توسعه‌ی واقعی جهانی باشد. این استراتژی‌ها می‌توانند قوانین یا مقررات در سطح منطقه‌ای، ملی یا جهانی باشد (Juraschek et al, 2019: 73).

#### آینده‌ی توسعه پایدار شهری

<sup>۱</sup>-Asian Productivity Organization (APO)

ایده‌ی توسعه‌ی پایدار شهری از دغدغه‌های زیست‌محیطی و برهم خوردن تعادل میان انسان و محیط طبیعی و همچنین تخریب محیط‌زیست طبیعی، توسط صنعت است. اگرچه توسعه‌ی پایدار ایده‌ی جدیدی نیست، اما نگرانی‌های علمی فزاینده‌ای را درباره اثرات شهرنشینی منعکس می‌کند. این روز، امروزه بسیاری از شهرها، به‌ویژه کلان‌شهرها در کشورهای در حال توسعه و جهان سوم با مسائل زیست‌محیطی مانند آلودگی هوا، آب و رشد پسماند ها و از این دست مسائل مواجه هستند که نتیجه‌ی آن تخریب محیط زیست نسل حاضر و آینده است به‌طور مشخص بی‌توجهی به مسائل توسعه‌ی پایدار از سوی شهروندان از یک طرف و بی‌توجهی آنان بظایف خود در قبال محیط زیست و همچنین بی‌توجهی به این اصل در برنامه‌ریزی مدیریت شهری از عوامل تشدیدکننده می‌باشد. برای اساس، توسعه‌ی پایدار شهری، نظامات فضایی و محیطی را برای زندگی فراهم می‌کند که خطرات محیطی کاهش می‌یابد، دسترسی بمنابع و فرصت‌های شهری را فراهم می‌سازد و مشارکت شهروندان را محقق می‌کند. این مفهوم نه یک وضعیت تمام شده، بلکه روندی است که به وسیله‌ی آن، همه عناصر زندگی شهری برای افزایش شادی و سلامتی انسان در کنار هم قرار دارند. بر این بنیاد، توسعه‌ی پایدار شهری یک مفهوم جدید نیست، بلکه یک نسخه جدید از شهر ایده‌آل است (Parvin and Kalantari, 2014: 27).

### پیشینه‌ی تحقیق

با توجه به مرور مبانی نظری خلاصه‌ای از تحقیقات انجام شده در جدول یک ارائه شده است.

جدول ۱. مروری بر تحقیقات انجام شده تحقیق

نویسندگان	سال انتشار	موضوع	نتیجه‌گیری
درستی و همکاران	۱۳۹۷	تحلیل فرهنگی - اجتماعی نقش سرمایه‌ی اجتماعی بر توسعه‌ی پایدار شهری در استان اصفهان	نتایج تحقیقشان نشان داد که سرمایه‌های اجتماعی ارتباط معناداری با توسعه‌ی پایدار شهری دارد.
ابراهیمی و همکاران	۱۳۹۳	مسئولیت‌های اجتماعی انسان مسلمان و توسعه‌ی پایدار شهری	نتایج تحقیقشان نشان داد که فعالیت اقتصادی یکی از ابعاد بسیار مهم مسئولیت اجتماعی است که با توسعه‌ی پایدار شهری ارتباط دارد.
گازولا و همکاران ۱	۲۰۱۹	رفتن به سوی سبز شدن برای توسعه‌ی پایدار	نتایج پژوهش نشان می‌دهد که همگرایی سبز و ایده‌های هوشمند اگر رویکردهای هوشمند محور به سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در دید کلی از کیفیت محیط زیست و انعطاف‌پذیری باشد به توسعه‌ی پایدار و آینده پایدار شهری می‌انجامد.
یان و همکاران ۲	۲۰۱۸	کارایی توسعه‌ی پایدار شهری به سمت تعادل بین طبیعت و رفاه انسانی: استدلال، اندازه‌گیری و ارزیابی	نتایج به ویژگی‌های مختلف و اختلافات در توسعه‌ی شهری اشاره می‌کنند. روش‌ها و سیستم شاخص مورد استفاده در این مطالعه می‌توانند برای نشان دادن اختلافات زمانی و مکانی در ورودی‌های منابع توسعه شهری، رفاه انسانی و حمایت زیست محیطی بکار گرفته شوند.

1. Gazzola et al

2. Yan et al

### جمع بندی

به طور خلاصه می توان بیان کرد که مطالعات متعددی در زمینه توسعه پایدار شهری انجام شده است. با توجه به مطالعات کتابخانه ای پژوهشگران در این حوزه مطالعاتی که به صورت جامع عوامل سازمانی و محیطی مانند مسئولیت اجتماعی و بهره‌وری سبز را در یک مدل با توسعه پایدار شهری مورد سنجش قرار دهد یافت نشد. لذا پژوهش حاضر می تواند با ارایه یافته‌های معتبر شکاف تحقیقاتی در این زمینه را پوشش دهد.



شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

مدل مورد بررسی در شکل ۱ از سه متغیر مستقل، میانجی و وابسته تشکیل شده است که متغیرهای مستقل را ابعاد مسئولیت اجتماعی تشکیل داده اند که عبارت اند از: مسئولیت اقتصادی، مسئولیت قانونی، مسئولیت اخلاقی، مسئولیت بشر دوستانه. متغیر میانجی بهره‌وری سبز می باشد و متغیر وابسته توسعه پایدار شهری است. در مدل شکل ۱ تعداد ۹ فرضیه مورد بررسی قرار گرفته است که در ادامه به عنوان و بررسی فرضیه می پردازیم.

### فرضیه‌های پژوهش

- مسئولیت اقتصادی تاثیر معناداری بر توسعه پایدار شهری دارد.
- مسئولیت اقتصادی تاثیر معناداری بر بهره‌وری سبز دارد.
- مسئولیت قانونی دانش تاثیر معناداری بر توسعه پایدار شهری دارد.
- مسئولیت قانونی دانش تاثیر معناداری بر بهره‌وری سبز دارد.
- مسئولیت اخلاقی تاثیر معناداری بر توسعه پایدار شهری دارد.
- مسئولیت اخلاقی تاثیر معناداری بر بهره‌وری سبز دارد.
- مسئولیت بشر دوستانه تاثیر معناداری بر توسعه پایدار شهری دارد.
- مسئولیت بشر دوستانه تاثیر معناداری بر بهره‌وری سبز دارد.
- بهره‌وری سبز تاثیر معناداری بر توسعه پایدار شهری دارد.

## روش پژوهش

تحقیق حاضر از منظر هدف کاربردی و از منظر شیوهی گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع هم‌بستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر کارشناسان معاونت های فنی و عمرانی شهرداری‌های استان اصفهان به تعداد ۱۱۴ نفر در نظر گرفته شد، شیوهی نمونه‌گیری به صورت گروهی (طبقه‌ای تصادفی) و حجم نمونه از طریق فرمول کوکران به تعداد ۸۸ مشخص گردید. برای جمع‌آوری اطلاعات از سه پرسش‌نامه استاندارد استفاده شده که برای سنجش متغیر مسئولیت اجتماعی از پرسش‌نامه مسئولیت اجتماعی سازمان کارول<sup>۱</sup> (۱۹۷۹) که شامل ۲۵ گویه می‌باشد، استفاده شده است. برای پاسخ‌گویی به این گویه‌ها از مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (۱= کاملاً مخالفم تا ۵ = کاملاً موافقم) استفاده می‌شود، جهت سنجش متغیر بهره‌وری سبز از پرسش‌نامه بهره‌وری سبز فلاح و همکاران (۱۳۹۴) که دارای ۷ گویه می‌باشد استفاده شد. برای پاسخ‌گویی به این گویه‌ها از مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (۱= کاملاً مخالفم تا ۵ = کاملاً موافقم) استفاده می‌شود و جهت سنجش متغیر توسعه پایدار شهری از پرسش‌نامه توسعه‌ی پایدار شهری محقق ساخته که دارای ۴۶ گویه می‌باشد استفاده شد. برای پاسخ‌گویی به این گویه‌ها از مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (۱= کاملاً مخالفم تا ۵ = کاملاً موافقم) استفاده می‌شود. برای سنجش روایی پرسش‌نامه، از روایی محتوایی استفاده شد در نهایت برای پایایی پرسش‌نامه از آلفای کرونباخ استفاده گردید که نتایج در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. شاخص پایایی پرسشنامه

متغیرها	آلفای کرونباخ
مسئولیت اقتصادی	۰/۸۶۳
مسئولیت قانونی	۰/۸۶۶
مسئولیت اخلاقی	۰/۸۶۱
مسئولیت بشر دوستانه	۰/۸۶۸
بهره‌وری سبز	۰/۸۷۲
توسعه پایدار شهری	۰/۸۸۷

همان‌طور که از نتایج جدول ۲ بر می‌آید همه اعداد بالای ۰/۷ می‌باشند، می‌توان گفت ابزار اندازه‌گیری از پایایی نسبتاً خوبی برخوردار می‌باشد. در مرحله‌ی تجزیه و تحلیل داده‌ها آنچه مهم است، این است که محقق باید اطلاعات و داده‌ها را در مسیر هدف تحقیق، پاسخ‌گویی به سوالات تحقیق و نیز ارزیابی فرضیه‌های خود جهت داده، مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. در این تحقیق از روش‌های آماری زیر برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای (LISREL, 8.8) و (SPSS, 24) استفاده شد.

## یافته‌ها

### یافته‌های استنباطی

در جدول ۳ شاخص‌های آمار توصیفی برای نمونه‌ی مورد بررسی شامل کجی و کشیدگی برای متغیرهای مورد نظر آورده شده است.

جدول ۳. شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	کجی	کشیدگی
مسئولیت اقتصادی	-۰/۰۴۵	-۰/۸۳۲
مسئولیت قانونی	-۰/۲۹۳	-۰/۳۲۸

<sup>۱</sup>caroll

الگوی علی توسعه پایدار شهری / زاهدی درشوری و ثابت

۱/۵۵۸	-۱/۲۶۹	مسئولیت اخلاقی
۰/۱۹۰	۰/۰۷۵	مسئولیت بشر دوستانه
-۰/۹۷۰	۰/۰۸۸	بهره‌وری سبز
-۰/۴۱۹	-۰/۰۳۳	توسعه پایدار شهری

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود با توجه به مقادیر بدست آمده کجی و کشیدگی برای متغیرهای پژوهش که بین ۲- و ۲+ قرار دارد، توزیع تمامی متغیرها نرمال است. در ادامه ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش آورده می‌شود.

جدول ۴. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
مسئولیت اقتصادی	۱					
مسئولیت قانونی	۰/۶۲۲**	۱				
مسئولیت اخلاقی	۰/۲۸۸**	۰/۵۲۴**	۱			
مسئولیت بشر دوستانه	۰/۵۶۵**	۰/۵۵۴**	۰/۴۰۱**	۱		
بهره‌وری سبز	۰/۴۳۳**	۰/۳۸۹**	۰/۳۷۷**	۰/۵۹۹**	۱	
توسعه پایدار شهری	۰/۳۲۳**	۰/۲۵۰**	۰/۴۰۹**	۰/۲۱۶**	۰/۶۷۷**	۱

$$* P < 0.05 ** P < 0.01$$

با توجه به جدول ۴ می‌بینیم که از میان متغیرهای بهره‌وری سبز (۰/۶۶۷)، بالاترین ضریب همبستگی را با متغیر وابسته دارد. تمامی این ضرایب از نظر آماری معنی‌دار هستند.

### تحلیل فرضیه‌ها

#### اثرات مستقیم

در این قسمت با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۵ به بحث و بررسی پیرامون رد یا تایید فرضیه‌های مرتبط با اثرات مستقیم متغیرها بر یکدیگر می‌پردازیم. در ادامه جدول ۵ مربوط به اثرات مستقیم آورده می‌شود.

جدول ۵: برآوردهای ضرایب اثر مستقیم

نتیجه فرضیه	T	ضریب مسیر	متغیرها
			اثر مسئولیت اقتصادی بر:
تایید	۴/۹۲	۰/۳۵**	بهره‌وری سبز
تایید	۵/۴۸	۰/۳۸**	توسعه پایدار شهری
			اثر مسئولیت قانونی بر:
تایید	۴/۰۹	۰/۲۶**	بهره‌وری سبز
تایید	۳/۵۸	۰/۲۴**	توسعه پایدار شهری
			اثر مسئولیت اخلاقی بر:
تایید	۴/۲۱	۰/۲۸**	بهره‌وری سبز
تایید	۶/۴۴	۰/۴۲**	توسعه پایدار شهری
			اثر مسئولیت بشر دوستانه بر:
تایید	۳/۱۳	۰/۲۱**	بهره‌وری سبز



توسعه پایدار شهری	۰/۳۲**	۴/۳۵	تایید
اثر بهره‌وری سبز بر:			
توسعه پایدار شهری	۰/۵۲**	۸/۲۷	تایید

$$*P < 0.05 **P < 0.01$$

### اثرات غیر مستقیم

در این قسمت با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۶ به بحث و بررسی پیرامون رد یا تایید فرضیه‌های مرتبط با اثرات غیرمستقیم متغیرها بر یکدیگر می‌پردازیم. در ادامه جدول ۶ مربوط به اثرات غیرمستقیم آورده می‌شود.

جدول ۶. برآورد ضرایب اثر غیرمستقیم

متغیرها	ضریب مسیر	T	نتیجه فرضیه
اثر غیرمستقیم مسئولیت اقتصادی بر:			
توسعه پایدار شهری	۰/۱۵**	۴/۶۶	تایید
اثر غیرمستقیم مسئولیت قانونی بر:			
توسعه پایدار شهری	۰/۱۱**	۳/۱۸	تایید
اثر غیرمستقیم مسئولیت اخلاقی بر:			
توسعه پایدار شهری	۰/۱۷**	۴/۸۵	تایید
اثر غیرمستقیم مسئولیت بشر دوستانه بر:			
توسعه پایدار محیط‌زیست	۰/۱۳**	۳/۴۹	تایید

$$*P < 0.05 **P < 0.01$$

### مشخصه‌های برازندگی مدل

جهت بررسی برازندگی مدل از شاخص‌های برازندگی استفاده شده است.

جدول ۷. شاخص‌های نیکویی برازش الگوی آزمون شده پژوهش

شاخص‌های برازش مطلق			
SRMR	AGFI	GFI	شاخص
۰/۰۲	۰/۹۸	۰/۹۴	مقدار به دست آمده
کم‌تر از ۰/۰۵	بیش‌تر از ۰/۹۰	بیش‌تر از ۰/۹۰	حد قابل پذیرش
شاخص‌های برازش تطبیقی			
NNFI	NFI	CFI	شاخص
۰/۹۶	۰/۹۷	۰/۹۵	مقدار به دست آمده
بیش‌تر از ۰/۹۰	بیش‌تر از ۰/۹۰	بیش‌تر از ۰/۹۰	حد قابل پذیرش
شاخص‌های برازش تعدیل یافته			
RMSEA	PNFI	X2/df	شاخص
۰/۰۷	۰/۹۱۲	۲/۵۵۲	مقدار به دست آمده
کم‌تر از ۰/۸	بیش‌تر از ۰/۶۰	کم‌تر از ۳	حد قابل پذیرش

با توجه به مشخصه‌های نیکویی برازش که در جدول ۷ گزارش شده مقادیر به دست آمده در پژوهش حاضر و حد قابل پذیرش هر یک از شاخص‌های برازش براساس شاخص‌های ارائه شده توسط کلاین<sup>۱</sup> (۲۰۱۱) گزارش شده‌اند. با توجه به

<sup>1</sup>Kline

الگوی علی توسعه‌ی پایدار شهری / زاهدی درشوری و ثابت

این جدول تمامی شاخص‌های برازش در حد مطلوبی قرار دارند و می‌توان نتیجه گرفت که مدل آزمون شده برازش مناسبی با داده‌های گردآوری شده دارد.

### بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی علی توسعه پایدار شهری بر اساس مسئولیت اجتماعی و بهره‌وری سبز انجام گردید. جامعه آماری پژوهش حاضر کارشناسان معاونت‌های فنی و عمرانی شهرداری‌های استان اصفهان به تعداد ۱۱۴ نفر در نظر گرفته شد. نتایج تحلیل مسیر نشان داد ابعاد مسئولیت اجتماعی تاثیر معناداری بر توسعه پایدار شهری و بهره‌وری سبز دارد و بهره‌وری سبز تاثیر معناداری بر توسعه پایدار شهری دارد. در ادامه به بررسی و تبیین یافته‌ها می‌پردازیم.

#### نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد که ابعاد مسئولیت اجتماعی بر بهره‌وری سبز تاثیر مستقیم و معنادار دارد.

نتایج حاصل نشان داد که مسئولیت اجتماعی تاثیر معناداری با بهره‌وری سبز دارد. یافته‌های پژوهش حاکی از این هستند که مسئولیت اجتماعی، منجر به بهبود بهره‌وری سبز میشود. در سال‌های اخیر، لزوم افزایش توجه به مسئولیت اجتماعی توسط دولت‌ها، سرمایه‌گذاران و شرکت‌ها به خاطر بحران‌های جهانی، ضرورت و فوریت داشته است. وقتی افراد تصمیماتی در مورد استفاده از منابع طبیعی می‌گیرند، باید فرایندهایی را که برای رسیدن به این منابع به کار می‌برند و به آن‌ها دسترسی دارند را در نظر بگیرند ((Lungu, 2011). بهبود بهره‌وری در سطح سازمانی، عامل حیاتی موفقیت و اساس سودآوری تلقی میشود؛ همچنین، اقدام‌های مرتبط با بهره‌وری به دنبال کاهش هزینه‌ها و افزایش کیفیت و در نتیجه افزایش درآمد سازمان است و بهای‌نترتیب بهره‌وری، رابطه بین ستاده (مانند میزان محصولات یا خدمات) و داده‌هایی (مانند نیروی کار، مواد، انرژی و سرمایه) است که صرف تولید ستاده می‌شود. بر این مبنای بهره‌وری در سازمان‌های امروزی اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا این مقوله با کارایی، اثربخشی و کیفیت در ارتباط است و کاهش یا افزایش آن می‌تواند موجب اضافه شدن یا از دست دادن مشتریان و مخاطبان سازمان شود. بهره‌وری قادر است در رقابت روزافزون میان رقبا تعیین کننده باشد. به‌طور کلی می‌توان گفت بهره‌وری مفهومی اساسی است که استفاده‌ی کارآمد و اثربخش از منابع را دربر می‌گیرد (خان محمدی، ۱۳۹۷). بنابراین به منظور بهبود بهره‌وری سبز در سازمان می‌بایست مسئولیت اجتماعی به عنوان رویکرد اصلی مورد توجه قرار گیرد.

#### نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد که ابعاد مسئولیت اجتماعی بر توسعه‌ی پایدار شهری تاثیر مستقیم و معنادار دارد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که ابعاد مسئولیت اجتماعی تاثیر معناداری با توسعه پایدار شهری دارد. یافته‌های پژوهش حاکی از این هستند که مسئولیت اجتماعی، منجر به توسعه‌ی پایدار شهری می‌شود. از مزایای مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها، پاسخ به برخی نیازهای جامعه مبنی بر رعایت موازین اخلاقی است که سبب رشد ارزش‌های بلندمدت سازمان‌ها می‌گردد (Christopher, 2014). امروزه توسعه‌ی پایدار شهرها را که از جنبه‌های مختلف، برای ادامه حیات و فعالیت‌های انسان در فضای شهرها ضروری است، نمی‌توان محدود ساخت؛ زیرا توسعه‌ی پایدار به مقابله با الگوهای تولید، توزیع و مصرف ناسازگار با طبیعتی می‌پردازد که به اتمام منابع و تخریب محیط‌زیست می‌انجامد و تنها فرایند توسعه‌ای را تأیید می‌کند که به بهبود کیفیت زندگی انسان‌ها در حد ظرفیت پذیرش نظام‌های پشتیبان حیات منجر شود. می‌تواند در عصر حاضر شهر پایدار را شهری دانست که برآمده از توسعه‌ای است که ذهنیت و امکان ارتقای همیشگی سلامت اجتماعی اقتصادی، فرهنگی و زیستی و منطقه‌ای آن‌را در تمام ابعاد فراهم کرده است (متقی و همکاران، ۱۳۹۸). در نتیجه به‌منظور توسعه پایدار شهری باید مسئولیت اجتماعی به‌عنوان یکی از رویکردهای اصلی مورد توجه قرار گیرد.

#### نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد که بهره‌وری سبز بر توسعه‌ی پایدار شهری تاثیر مستقیم و معنادار دارد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که بهره‌وری سبز تاثیر معناداری با توسعه‌ی پایدار شهری دارد. بهره‌وری سبز در واقع ابزاری برای هماهنگی حفاظت از محیط زیست و توسعه‌ی اقتصادی و سرانجام کلید رسیدن به توسعه‌ی

پایدار می باشد (Oliver, 2013). توسعه پایدار به طور ذاتی فرایندی متغیر است که در آن بهره‌برداری از منابع، مسیر سرمایه‌گذاری، جهت‌دهی گسترش تکنولوژی و تغییرات بنیادین همه در هماهنگی هستند و پتانسیل‌های حال و آینده را برای برآورده کردن نیازها و خواسته‌های انسانی افزایش می‌دهد. موضوع پایداری زیست محیطی طی سه دهه پایانی قرن بیستم به طور ویژه‌ای مورد توجه بسیاری از افراد بخصوص محققین و دولت‌ها بوده و از آن جایی که شهرها امروزه به عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر بر پایداری زیست محیطی به شمار می‌روند تقاضا برای توسعه پایداری شهری و شهرهای پایدار مهم‌ترین چالش فراروی بشریت در قرن بیستم و یکم است (حسین زاده و همکاران، ۱۳۹۰)؛ بنابراین می‌توان بهره‌وری سبز را به عنوان یکی دیگر از رویکرد های اصلی توسعه پایدار شهری مورد توجه قرار داد.

## منابع

- اژدری، علی؛ نایب زاده، شهناز؛ و حیرانی، فروغ. (۱۳۹۴)، بررسی تاثیر مسئولیت اجتماعی بر ارزش ویژه برند بیمارستان (مطالعه موردی: بیمارستان شهید صدوقی یزد)، فصلنامه‌ی مدیریت سلامت، شماره ۱۸، صص ۳۱ تا ۴۶.
- سنایی نوش آبادی، حسن. (۱۳۹۷). شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر بهره‌وری سبز با استفاده از روش کیفی (مورد مطالعه: شرکت پهای شهرک صنعتی سلیمان صباحی آران و بیدگل). پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق.
- فلاح، صابر؛ رضوی، سید حمیدرضا؛ ایمانی، عبدالمجید؛ و امام‌قلی زاده، سعید. (۱۳۹۴). شناسایی و رتبه‌بندی مؤلفه‌های استراتژی بهره‌وری سبز با رویکرد FAHP سازمان مترو تهران. پژوهش‌های مدیریت عمومی، ۸(۲۸)، ۱۶۷-۱۹۱.
- قربان پور، احمد. (۱۳۹۸). طراحی مدل دو سطحی اقدامات مدیریت زنجیره‌ی تأمین سبز و تحلیل فازی اهمیت- عملکرد آن‌ها جهت ارتقای بهره‌وری سبز (مطالعه‌ی موردی: صنایع پتروشیمی استان بوشهر). نشریه‌ی مدیریت بهره‌وری، ۱(۴۸)، ۷۷-۱۰۴.
- گرمسیری صدیقه، وکیلی فردحمیدرضا؛ و طالب نیا، قدرت‌الله. (۱۳۹۶). بررسی اثربخشی گزارش‌گری مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، ویژگی‌های حاکمیت شرکتی، عملکرد مالی، بر شهرت اجتماعی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه‌ی علمی پژوهشی حسابداری مدیریت. سال دهم. شماره سی و پنجم. صص ۱۳ تا ۱۱.
- لقایی، دکتر حسنعلی؛ تیت کانلو؛ و محمدزاده. حمیده (۱۳۷۸). مقدمه‌ای بر مفهوم توسعه شهری پایدار و نقش برنامه‌ریزی شهری. هنرهای زیبا ۶(۰).
- متقی، افشین؛ قربانی سپهر، آرش؛ و سلطان محمدی، زهرا. (۱۳۹۸). واکاوی نقش دولت‌های محلی در توسعه‌ی پایدار شهری (نمونه موردی: شهرهای ایران). فصلنامه‌ی علمی و پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۱۱(۴)، ۳۴۹-۳۲۵.
- مرادی مسیحی و آراز (۱۳۸۴)، برنامه‌ریزی استراتژیک و کاربرد آن در شهر سازی ایران (نمونه‌ی موردی کلان‌شهر تهران)، تهران، انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- مجیبی، تورج؛ و نبوی، فرشته. (۱۳۹۳)، رابطه بین سرمایه‌ی اجتماعی و مسئولیت اجتماعی (مطالعه‌ی موردی دانشگاه‌آزاد اسلامی واحد فیروزکوه)، فصلنامه مدیریت (پژوهشگر)، ۱۱(۳۶)، صص ۳۱-۳۹.
- نوریان، شیما. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر رشد بهره‌وری سبز در اقتصاد ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده‌ی اقتصاد.
- ابراهیمی، سالاری؛ نفیسه صالح نیا؛ و صالح نیا، نیره (۱۳۹۳)، مسئولیت‌های اجتماعی انسان مسلمان و توسعه‌ی پایدار شهری. اولین کنفرانس بین‌المللی حماسه سیاسی (بارویکردی بر تحولات خاورمیانه) و حماسه اقتصادی (با رویکردی بر مدیریت و حسابداری). بهارمقدم، مهدی؛ و صادقی، ساره زین العابدین. (۱۳۹۲). بررسی رابطه‌ی مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر افشای مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، فصلنامه حسابداری مالی ۵(۲۰): ۱۰۷-۹۰.
- حساس یگانه، یحیی؛ و برزگر، قدرت‌الله. (۱۳۹۲). ارائه‌ی مؤلفه‌ها و شاخص‌های بعد اجتماعی مسئولیت شرکت‌ها و وضعیت موجود آن در ایران، مطالعات توسعه‌ی اجتماعی- فرهنگی، ۲(۱)، صص ۲۰۹-۲۳۴.
- حسین‌زاده، سید رضا؛ خسروی بیگی، رضا؛ ایستگلدی، مصطفی؛ و شمس‌الدینی، رضا. (۱۳۹۰). ارزیابی پایداری زیست محیطی در نواحی شهری با استفاده از فن تصمیم‌گیری چند معیاره تخصیص خطی (مطالعه‌ی موردی: شهر بندرترکمن)، چشم‌انداز جغرافیایی (مطالعات انسانی)، ۶(۱۶)، ۳۱-۶۱.

الگوی علی توسعه‌ی پایدار شهری / زاهدی درشوری و ثابت

خان محمدی، هادی. (۱۳۹۷). بررسی چالش‌های بهره‌وری در ایران. فصلنامه‌ی تخصصی سیاست‌گذاری علوم و تکنولوژی. ۴، ۳۲-۴۳.

دبیری، فرهاد؛ خلعتبری، یلدا؛ و زارعی، سحر. (۱۳۹۷). دست‌یابی به توسعه‌ی پایدار از منظر حقوق بین‌الملل محیط زیست. فصلنامه‌ی انسان و محیط زیست، ۴۴، ۶۴-۷۳.

درستی، امیرعلی؛ ادیبی سده، مهدی؛ و ادهمی، عبدالرضا. (۱۳۹۷). تحلیل فرهنگی - اجتماعی نقش سرمایه اجتماعی بر توسعه پایدار شهری در استان اصفهان. توسعه‌ی اجتماعی، ۱۲(۴)، ۱۶۷-۱۸۶.

رضایی، فرزین؛ و محمدپور. مهدیه (۱۳۹۶). تبیین رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و هزینه سرمایه ضمنی آن‌ها. پژوهش‌های نوین در حسابداری و حسابرسی ۱(۱): ۱۱۷-۱۳۸.

APO. (2002). Green Productivity: An Approach to Sustainable Development. Tokyo: World Summit on Sustainable Development.

Brandao C, Rego G, Duarte I, Nunes R. Social responsibility: a new paradigm of hospital governance Health Care Analysis. 2013;21(4):390-402.

Carroll, A.B. (1979). A three-dimensional conceptual model of corporate performance. Academy of management review 4(4):497-505.

Ceil, Chenoy. (2012). Employees and Corporate Social Responsibility. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2112654>.

Christopher J. Corporate governance—A multi-theoretical approach to recognizing the wider influencing forces impacting on organizations. Critical perspectives on accounting. 2010;21(8):683-95.

Darmawan, M., Arif, M., Putra, M., PanjiIslamFajar, M., Wiguna, B. (2014). Value chain analysis for green productivity improvement in the natural rubber supply chain: a case study. Journal of Cleaner Production, 85, 201-211.

David Darakakis- Smith- Third world cities: Sustainable Urban Development-Urban studies- Vol.32-Nos4-5 - (1995):PP 659-677.

Findiastuti, W., Anityasari, M., Singgih, M.L. (2011). Green Productivity Index: Do Different Terms Measure the Same Things Proceeding of Industrial Engineering and Service Science, 20-21.

Gandhi, N., Selladuari, V., &Santhi, P. (2006). Green ProductivityIndexing.International Journal of productivity, 55(7), 594-606.

Garcia de los Salmones, M.M.; Herrero, A. and Rodriguez del Bosque, I. (2005). Influence of Corporate Social Responsibility on loyalty and Valuation of Services, Journal of Business Ethics Vol. 61 No. 4, pp. 369-385.

Gazzola, P., Del Campo, A.G., Onyango, V. (2019). Going green vs going smart for sustainable development: Quo vadis. Journal of Cleaner Production, 214, 881-892.

Girerd-Potin, I., Jimenez-Garcès, S., &Louvet, P. (2013). Which Dimensions of Social Responsibility Concern Financial Investors Journal of Business Ethics, 121(4), 559-576.

Juraschek, M., Bucherer, M., Schnabel, F., Hoffschroer, H., & Herrmann, C. (2019).Urban Factories and Their Potential Contribution to the Sustainable Development of Cities. Procedia CIRP, 69, 72-77

Kavvosi. E &chavveshbashi. F. (2011). Relation Social Responsibility and social capital in theorganization. Social Responsibility journal. No 2. CSR press.

Lanis, R, and G. Richardson. (2011). Corporate Social Responsibility and Tax Aggressiveness, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=1904002>.

Lungu, C. I., Caraiani, C., &Dascălu, C. (2011). Research on corporate social responsibility reporting. Amfiteatru Economic Journal, 13(29), 117-131.

Luthra, S., Kumar, V., Kumar, S., & Haleem, A. (2011). Barriers to implement green supply chain management in automobile industry using interpretive structural modelling technique-An Indian perspective. Journal of Industrial Engineering and Management, 4(2), 231-257.

Marimin, Darmawan, M.A., Widhiarti, R.P., &Teniwut, Y.K. (2018). Green productivity improvement and sustainability assessment of the motorcycle tire production process: A case study. Journal of Cleaner Production, 191, 273-282.

Mohitara, M., Malek Hosseini, A., and Shams,M. (2018). A Strategic Model of the Sustainable Neighborhood of the Islamic-Iranian City (Qom City Foundation), Journal of New Attitudes in Human Geography, Vol. 10, No. 3, pp. 381-362.

- Oliver, J. D. (2013). Promoting sustainability by marketing green products to nonadopters. *Gestion* 2000, 30(3), 77-86.
- Parvin, S., and Kalantari, A. (2014). Study of Indices of Sustainable Urban Development in Tehran (with Social Approach), Tehran University of Science and Technology, Tehran.
- Rusiawan, W., Tjiptoherijanto, P., Suganda, E., & Darmajanti, L. (2015). Assessment of Green Total Factor Productivity Impact on Sustainable Indonesia Productivity Growth. *Procedia Environmental Sciences*, 28, 493-501.
- Turker D. (2009). Measuring Corporate Social Responsibility: A Scale Development Study. *Journal of Business Ethics*. 85 (4), 411-27.
- Wang, Y., Sun, X., & Guo, X. (2019). Environmental regulation and green productivity growth: Empirical evidence on the Porter Hypothesis from OECD industrial sectors. *Energy Policy*, 132, 611-619.
- Yan, Y., Wang, C., Quan, Y., Wu, G., & Zhao, J. (2018). Urban sustainable development efficiency towards the balance between nature and human well-being: Connotation, measurement, and assessment. *Journal of Cleaner Production*.

